

“Statistika Komitəsi əsas orqanlardan biridir”

Heydər Əliyev

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik
jurnalının redaksiya heyəti**

Baş redaktor

Sakit YAQUBOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Redaksiya heyəti:

Ziyad SƏMƏDZADƏ *iqtisad elmləri doktoru,
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü*

Səlim MÜSLÜMOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Şahin SADIQOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Ədalət MURADOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Vahid NOVRUZOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Nazim İMANOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Süleyman QASIMOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Tahir BUDAQOV *tibb üzrə fəlsəfə doktoru*

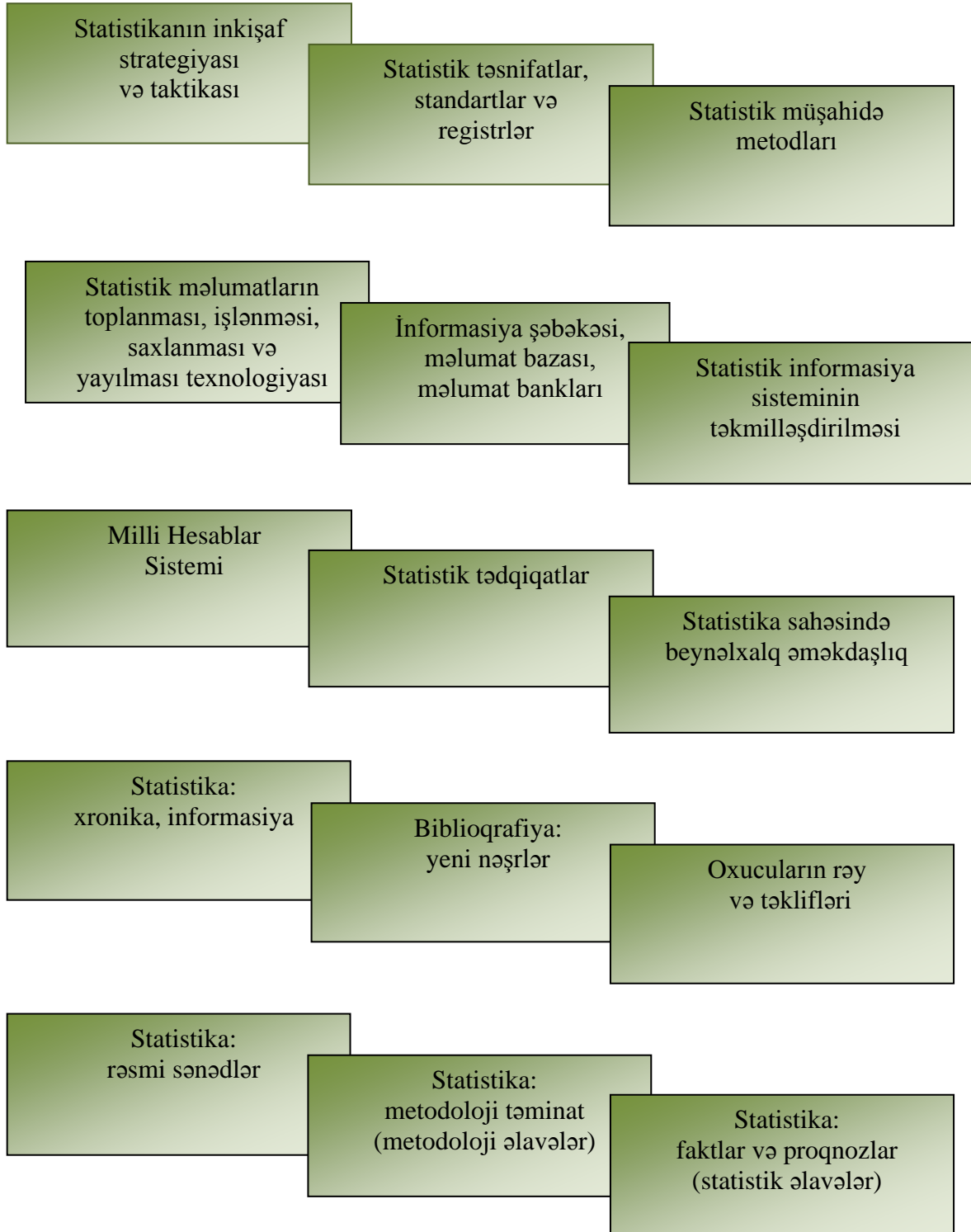
Azər ƏMİRASLANOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Mehman TAĞIYEV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Saleh MÖVLAMOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Alxan MANSUROV *məsul katib*

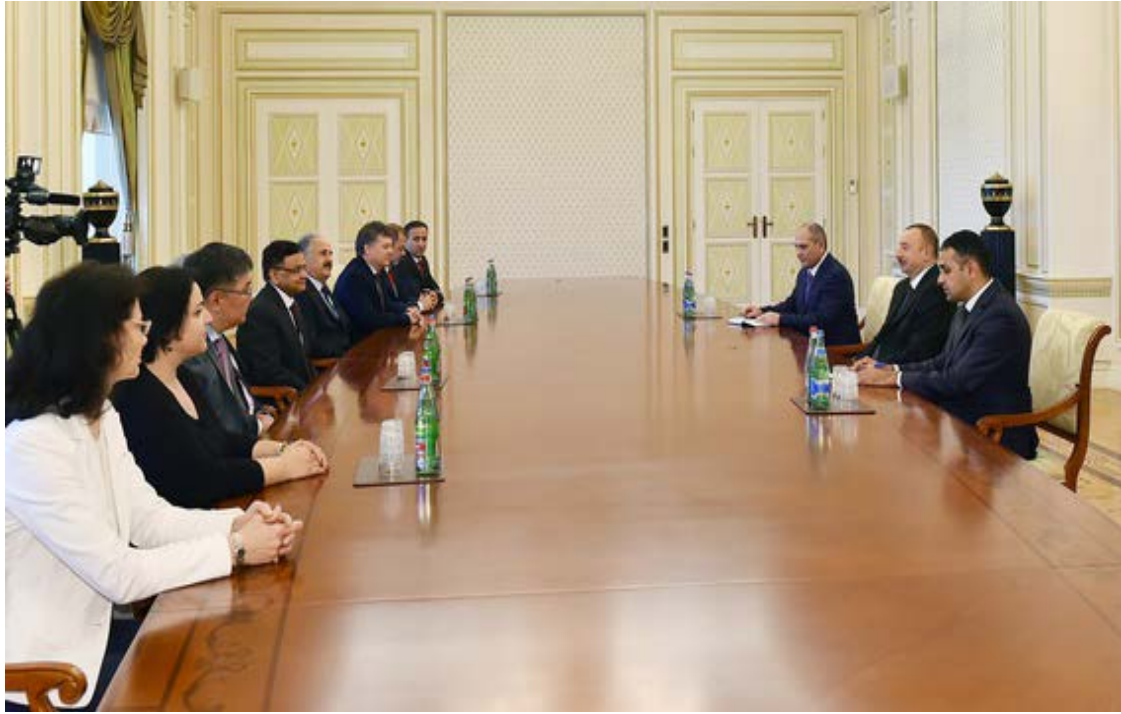
**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalının
rubrikaları**

ОГЛАВЛЕНИЕ

Ильхам Алиев принял группу участников субрегионального семинара статистиков и заседания Совета руководителей статистически жезлужб СНГ.....	5
<u>ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ</u>	
<i>Газанфар Аббасов</i> Научноеисследованиепонятий «расходы», «затраты» и «издержки» в формировании учетно-аналитической системы.....	6
<i>Амиль Магеррамов, Кутаис Сарыев, Гури Шамилова</i> Формирование национального инновативного бизнеса и инаправления его развития в Азербайджане.....	15
<i>Зарифа Гусейнова</i> Основные стратегические цели модели экономического развития.....	25
<i>Севиндж Аббасова</i> Организационно-экономические проблемы управления затратами в системе управленческого учёта и пути их решения.....	31
<i>Наил Марданов</i> Нынешнее положение, основанной на данных регистров статистики в Азербайджане: реалии и тенденции развития.....	41
<i>Гаджибала Дадашов</i> Учет сезонного фактора приопределении динамики промышленного производства.....	52
<i>Эльман Гасымзаде</i> Статистика цен в Азербайджане: текущее положение и перспективы.....	60
<i>Хиджран Джаббарова</i> Состояние основных отраслей животноводства и перспективы их развития	66
<i>Лала Намазова</i> Индекс развития ИКТ, индекс глобальной конкурентоспособности – теоретико- методологические вопросы.....	76
<i>Эльнур Рустамов</i> Роль производительности труда в увеличении ВВП по экономическим сферам деятельности.....	82
<u>ПОКАЗАТЕЛИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ</u>	
<u>ПО ИТОГАМ I-го КВАРТАЛА 2017-го ГОДА</u>	
Макроэкономические показатели.....	88
Средства, направленные на основной капитал по финансовым источникам.....	90
Структура по товарам оборотарозничной торговли за январь-март 2017-го года.....	90
Доходы государственного бюджета.....	90
Расходы государственного бюджета.....	91
Стоимость средств, направленных на основной капитал по секторам экономики.....	92
Экспортируемые важные продукты за январь-март 2017-го года.....	93
Импортируемые важные продукты за январь-март 2017-го года.....	94
<u>РАЗВИТИЕ ОФИЦИАЛЬНОЙ СТАТИСТИКИ</u>	
О заседании Статистического Советаапри Госкомстате.....	95
<u>МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО</u>	
О международном мероприятии по Вопросам Устойчивого Развития.....	97
О 57-м заседании Совета руководителей статистических службстран-участников СНГ.....	99
Новые официальные публикации Государственного Комитета по Статистике Азербайджанской Республики.....	100
<u>ИЗ СТРАНИЦ И ИСТОРИИ СТАТИСТИКИ АЗЕРБАЙДЖАНА</u>	
Аббасалиев Сабит Гасым оглы (к 85-летию со дня рождения).....	101
Алиев Аждар Аждар оглы (к 80-летию со дня рождения).....	103

İLHAM ƏLİYEV STATİSTİKLƏRİN SUBREGIONAL SEMİNARININ VƏ MDB STATİSTİKA XİDMƏTLƏRİ RƏHBƏRLƏRİ ŞURASININ İCLASININ BİR QRUP İŞTİRAKÇISINI QƏBUL EDİB

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 31-də Bakıda keçirilən yüksək səviyyəli rəsmi statistiklər üçün Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri üzrə məlumat və statistikaya dair subregional seminarın və Azərbaycanın sədrliyi ilə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının 57-ci iclasında iştirak edən yüksək səviyyəli rəsmi qonaqları qəbul edib.

Prezident İlham Əliyev həm Asiya-Sakit okean regionunu, həm də MDB məkanını əhatə edən bu cür böyük beynəlxalq tədbirin ölkəmizdə keçirilməsindən məmnunluğunu ifadə etdi. Statistika xidmətlərinin çox mühüm məsələlərlə məşğul olduğunu deyən dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, düzgün statistik məlumatlar, vəziyyətin dolğun analizi olmadan müxtəlif sahələrdə, o cümlədən sosial-iqtisadi, demoqrafik və istənilən digər sahədə inkişafın və perspektivlərin dəqiq planlaşdırılmasına nail olmaq mümkün deyil. Prezident İlham Əliyev vurğuladı ki, ölkəmizdə statistik xidmətin inkişafına və bu xidmətin dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrinin xidmətləri səviyyəsinə qaldırılmasına böyük diqqət yetirilir. Eyni zamanda siyasi və sosial-iqtisadi keçid dövrünü yaşayan ölkələrin də təcrübəsi bizim üçün maraqlıdır. Tədbirin işinə uğurlar arzulayan dövlətimizin başçısı iclas zamanı aparılan müzakirələr və fikir mübadilələrinin səmərəli olacağına, əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi işinə xidmət edəcəyinə əminliyini ifadə etdi.

BMT-nin Asiya və Sakit okean ölkələri üzrə Statistika İnstitutunun direktoru Aşiş Kumar iclasın Bakıda yüksək səviyyədə təşkilinə, həmçinin Azərbaycanda statistika işinə verdiyi daimi dəstəyə görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirdi. İclas çərçivəsində ilkin olaraq Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri və göstəricilərin müzakirəyə çıxarıldığını deyən Aşiş Kumar ölkələrin əldə etdiyi uğurlar ətrafında da fikir mübadiləsi aparıldığını qeyd etdi. BMT-nin Asiya və Sakit okean ölkələri üzrə Statistika İnstitutunun geniş məkanı əhatə etdiyini və buraya daxil olan ölkələrin zəngin beynəlxalq təcrübəyə malik olduğunu vurğulayan Aşiş Kumar rəhbərlik etdiyi təşkilatın ölkələrə bu sahədə lazımi kömək göstərməyə hər zaman hazır olduğunu bildirdi.

**UÇOT-ANALİTİK SİSTEMİNİN FORMALAŞMASINDA “XƏRCLƏR”, “MƏSRƏFLƏR”
VƏ “TƏDAVÜL XƏRCLƏRİ” ANLAYIŞLARININ ELMİ ARAŞDIRILMASI**

Qəzənfər Abbasov

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

“Mühasibat uçotu və audit” kafedrasının professoru, iqtisad elmləri doktoru

AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6

e-poçt: maliyya.ucot@mail.ru

Açar sözlər: uçot-analitik sistem, idarəetmə uçotu, idarəetmə təhlili, xərclər, məsrəflər, tədavül xərcləri, analitik uçot, uçotun analitikliyinin yüksəldilməsi.

Ключевые слова: учетно-аналитическая система, управленческий учет, управленческий анализ, расходы, затраты, издержки, аналитический учет, повышение аналитичности учета.

Keywords: accounting-analytical system, management accounting, management analysis, expenses, turnover costs, analytical accounting, increasing of accounting analyticity.

Газанфар Аббасов

**Научное исследование понятий «расходы», «затраты» и «издержки» в формировании
учетно-аналитической системы**

Резюме

В статье рассмотрена важность рыночной экономики, формирования себестоимости в производстве продукции, постоянного контроля в учетно-аналитической системе создаваемой продукции, использования информации данной системы для принятия эффективных управленческих решений, так как это способствует достижению наилучшего результата хозяйственной деятельности организации. Особенно важным моментом при этом является получение достоверной информации об учетных объектах в целях оптимального управления деятельностью организации.

Отмечено, что управленческий учет и управленческий анализ являются составной частью системы управления предприятия. Данные грамотно организованного управленческого учета, как информационной базы управленческого анализа, позволяют выявить области наибольшего риска, узкие места в деятельности предприятия, малоэффективные или убыточные виды продукции и услуг, а также резервы снижения себестоимости единицы продукции.

В статье «расходы», «затраты», и «издержки» были отмечены как основные показатели при рассмотрении основополагающего понятия управленческого учета и экономического управленческого анализа. Для эффективной работы, как с теоретической, так и практической точек зрения учетно-аналитической системы необходимо дать четкое определение данным терминам и определить участие каждого из них во внутренней учетно-аналитической системе.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi. Bakı: 2010, səh. 156-183.
2. “Mühasibat uçotu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı: 2004.
3. Beynəlxalq və milli mühasibat uçotu standartları. Bakı: 2007
4. К.Друри. Управленческий и производственный учет: учебник: пер. с англ.-м.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002, 1072 с.
5. Ч.Т.Хонгрэн, Дж.Фостер. Бухгалтерский учет: управленческий аспект.–м.; Финансы и статистика. 1995, 415 с.

AZƏRBAYCANDA İNNOVATİV MİLLİ BİZNESİN FORMALAŞMASI VƏ İNKİŞAF İSTİQAMƏTLƏRİ

Amil Məhərrəmov

Bakı Dövlət Universiteti

“İqtisadiyyat və idarəetmə” kafedrasının müdiri, i.e.d.

AZ 1148, Bakı şəhəri, Zəhid Xəlilov küçəsi 23

e-poçt: amagerramov@gmail.com

Kutais Sarıyev

Bakı Dövlət Universiteti

“İqtisadiyyat və idarəetmə” kafedrasının dosenti, i.ü.f.d.

AZ 1148, Bakı şəhəri, Zəhid Xəlilov küçəsi 23

e-poçt: sariyevkutais@gmail.com

Hürü Şamilova

Bakı Dövlət Universiteti

“İqtisadiyyat və idarəetmə” kafedrasının dosenti, i.ü.f.d.

AZ 1148, Bakı şəhəri, Zəhid Xəlilov küçəsi 23

e-poçt: huri-ana@mail.ru

Açar sözlər: milli biznes, innovasiya potensialı, innovasiya iqtisadiyyatı, innovativ inkişaf, innovasiya strategiyası.

Ключевые слова: национальный бизнес, инновационный потенциал, инновационная экономика, инновационное развитие, инновационная стратегия.

Keywords: national business, innovative potential, innovative economy, innovative development, innovative strategy.

Амиль Магеррамов, Кутаис Сарыев, Гури Шамилова

Формирование национального инновативного бизнеса и направления его развития в Азербайджане

Резюме

Целью данного исследования является определение особенностей, направлений развития и форм проявления на международном уровне инновативного национального бизнеса в соответствии со стратегией национального экономического развития страны.

В статье рассматриваются общие основы и материальные предпосылки формирования национального инновационного бизнеса, а также его роли в системе национального и международного разделения труда. Здесь также уделяется место этапам развития инновативного национального бизнеса. Одной из достопримечательностей статьи, которая может быть принята как научная новизна, является обоснование причинно-следственной связи между развитием человеческого капитала, наукой и инновациями, которая формулируется как «закон человеческого капитала» и определение механизма его функционирования. Таким образом, в статье уделяется место роли формирования современного человеческого капитала в развитии инновативного национального бизнеса, и приводятся аргументы, подтверждающие эту роль.

Далее комментируются различные модели и направления развития национального бизнеса в странах мира. Здесь выдвигается ряд эффективных рекомендаций и предложений в связи с перспективами инновационного развития в Азербайджане, которые могут быть использованы в повышении эффективности хозяйственной деятельности экономических субъектов и реализации стратегии социально-экономического развития страны.

Ədəbiyyat

1. “Azərbaycanda təhsil, elm və mədəniyyət”. Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsi. Statistik məcmuə. Bakı: 2016.
2. “Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi” haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 6 dekabr 2016-cı il.
3. “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı” haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 27 fevral 2014-cü il.
4. Azərbaycanın xarici iqtisadi əlaqələri: nailiyyətlər və perspektivlər. AMEA-nın İqtisadiyyat İnstitutu. Bakı: “Avropa” nəşriyyatı, 2015.
5. A.Musayev. İnnovasiya iqtisadiyyatı və vergi stimullaşdırılması.
<http://taxes.gov.az/uploads/neshrler/innovasiya.pdf>
6. Z.M.Nəcəfov. Milli innovasiya sistemlərinin əsasları. Bakı: “Elm”, 2006.
7. A.D.Hüseynova. Azərbaycanda innovasiya potensialının təhlili. Bakı: “Elm və təhsil”, 2013.

İQTİSADI İNKİŞAF MODELİNİN ƏSAS STRATEJİ MƏQSƏDLƏRİ

Zərifə Hüseynova

Azərbaycan Dillər Universiteti

Siyasi elmlər kafedrasının dosenti, i.ü.f.d.

AZ 1014, Bakı şəhəri, Rəşid Behbudov küçəsi 134

e-poçt: zarifa37@mail.ru

Açar sözlər: dayanıqlı inkişaf, sosial rifah dövləti, həyat keyfiyyəti, Strateji Yol Xəritəsi, insan.

Ключевые слова: устойчивое развитие, государство социального благосостояния, качество жизни, Стратегическая Дорожная Карта, человек.

Keywords: sustainable development, social welfare state, quality of life, Strategic Road Map, human.

Зарифа Гусейнова

Основные стратегические цели модели экономического развития

Резюме

В статье на основе конкретных макроэкономических статистических данных излагаются характерные стороны модели экономического развития, основные направления и принципы устойчивого и динамического развития, цели достижения устойчивого развития, приоритетные вопросы «Дорожных карт национальной экономики и основных секторов экономики», основные стратегические направления государственной политики в области социальной защиты населения. В статье также говорится о роли образования в достижении основных стратегических целей модели экономического развития.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycanın sosial dövlət modeli. www.sia.az
2. İlham Əliyev. Dövlət quruculuğunun əsas istiqamətləri. azleadersays.az/az. 2013.
3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin saytı www.stat.gov.az.
4. Azərbaycanda informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının perspektivləri. <http://yenifikir.az/az/news/2016/03/Azərbaycanda-informasiya-ve-kommunikasiya-texnologiyalarinin-inkishaf-perspektivleri-422.html>
5. Azərbaycanın dünya ölkələri arasında mövqeyi. Banker.az makroiqtisadi göstəricilər.
6. 2017-2020-ci illər üçün orta aylıq əməkhaqqı proqnozları. www.ann.az 22.II.2016
7. Fərdi fəaliyyət növləri üzrə orta aylıq nominal əməkhaqqı. <http://m.minval.aznews>
8. Azərbaycanda orta aylıq əməkhaqqı. www.oxu.az. 2017-ci il 22 mart.
9. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə Nazirliyi. Əlilliyi olan şəxslərin müdafiəsi və reallaşması üzrə Proqramın təsdiqi. www.mətbuat.az. 2016
10. Dünya Bankının yoxsulluq həddi haqqında hesabatı. www.oxu.az/economy. 6 oktyabr 2015.
11. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. Makroiqtisadi göstəricilər. <http://www.stat.gov.az/macroeconomy/>
12. Yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramı. İcra hesabatı 2003-2004, səh. 32.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

Севиндж Аббасова

Кандидат экономических наук, доцент кафедры «Бухгалтерский учёт и аудит»

Азербайджанского Государственного Экономического Университета

AZ 1001, г.Баку, ул. Истиглалият 6

e-mail: sevinj.abbasova@yandex.ru

Açar sözlər: idarəetmə uçotu sistemi, məsrəflərin taktiki, strateji, operativ idarə edilməsi, məsrəflərin idarə edilməsi metodları, məsrəflərin səmərəli idarəetmə sistemi, uçot-analitik və iqtisadi idarəetmə yanaşmaları.

Ключевые слова: система управленческого учета, тактическое, стратегическое, оперативное управление затратами, методы управления затратами, эффективная система управления затратами, учетно-аналитический и экономический подходы к управлению.

Keywords: management accounting system, tactical, strategic, operational cost management, cost management methods, efficient system of cost management, accounting and analytical and economic approaches to management.

Севиндж Аббасова

Организационно-экономические проблемы управления затратами в системе управленческого учёта и пути их решения

Резюме

Целью исследования является рассмотрение проблемных вопросов, касающихся управления производственными затратами предприятия, и разработка организационно-методических рекомендаций и предложений по их эффективной организации в системе управленческого учета на основе учётно-аналитического и экономического подхода к управлению.

Методология исследования основана на трудах отечественных и зарубежных ученых в области управленческого учета и управления затратами. В зависимости от поставленных задач, использовались методы анализа и синтеза, индукции и дедукции, логического обобщения, системный, комплексный подход.

Результаты. В результате проведенного исследования обоснована необходимость комплексного подхода, включающего методы и модели для эффективного управления производственными затратами в системе управленческого учёта строительных организаций.

Практическая значимость исследования состоит в том, что оно вносит определённый вклад в совершенствование организации управления производственными затратами в практической деятельности строительных предприятий, а также в дальнейшее развитие теории и практики управленческого учета.

Выводы и предложения. Сформулированные выводы и предложения доказывают, что сложность, неоднородность, разнонаправленность управления затратами обуславливают необходимость дальнейших исследований в этой области.

Литература

1. К.Друри. Управленческий учет для бизнес-решений Пер. с англ. М; ЮНИТИ-ДАНА, 2003,
2. Н.Т.Johnson, R.Kaplan. Relevance Lost; The Rise and Fall of Management Accounting. Harvard, 1987

3. Н.П.Любушин, В.Б.Лещева, В.Г.Дьякова. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: учебное пособие. - М.: ЮНИТИ-Дана, 2005. - 471 с.
4. Н.П.Любушин. Анализ финансово - экономической деятельности предприятия / Под ред. Н.П.Любушина: учебник / Н.П. Любушин, В.Б. Лещева, В.Г. Дьякова.- М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000.- 471с.
5. Л.В.Попова, И.А.Маслова. Процедура внутрипроизводственного учета затрат и управления себестоимостью // Финансовый менеджмент. - 2004.- №1.- С.55-57
6. В.Т.Чая, Ж.Л.Салимова. Принципы управленческого учета затрат в строительной компании // «Аудит и финансовый анализ». - 2012.- № 1.
7. С.М.Сабзалиев, С.А.Аббасова. Теоретико-методологические подходы к управлению производственными затратами в системе управленческого учета. // «Управленческий учёт» - 2017 - № 3.
8. О.Б.Вахрушева. Формирование управленческого учета на основе гармонизации учета, анализа, бюджетирования и контроля // «Аудитор» – 2014. - № 11.
9. М.С.Сероштан. Концепция построения системы управленческого учета, / Сероштан М.С. // «Управленческий учёт» - 2011 - № 8.
10. С.А.Аббасова. Современные подходы к управлению затратами в системе управленческого учёта. - Bakı, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin “Elmi xəbərləri” jurnalı.- 2017. - №1.
11. И.Б. Белозерцева. Роль учета в системе стратегического управления организацией // «Научные записки НГУЭУ». - 2009. - №3 . - С. 68
12. М.Кузов. Управление затратами: практика, идеи, подходы // Управление компанией.- 2010.- №1.- С. 72-73.

AZƏRBAYCANDA REYESTR ƏSASLI STATİSTİKANIN MÖVCUD VƏZİYYƏTİ: REALLIQLAR VƏ İNKİŞAF İSTİQAMƏTLƏRİ

Nail Mərdanov

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Elmi-Tədqiqat və İnnovasiyalar Mərkəzinin direktor müavini, t.ü.f.d.
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: nailm@azstat.org*

Açar sözlər: Dövlət informasiya ehtiyatları, Dövlət Statistika Komitəsi, rəsmi statistik məlumatlar, ilkin məlumatlar, inzibati məlumatlar, inzibati reyestr, məlumat bazaları.

Ключевые слова: Государственные информационные ресурсы, Государственный Комитет по Статистике, официальные статистические данные, первичные данные, административные данные, административный регистр, базы данных.

Keywords: State information resources, State Statistical Committee, official statistics, primary data, administrative data, administrative register, databases.

Наил Марданов

**Нынешнее положение, основанной на данных регистров статистики в Азербайджане:
реалии и тенденции развития**

Резюме

В статье проанализированы перспективные направления развития официальной статистики с использованием административных регистров, изучены предусмотренные законодательством возможности в этой области и рассмотрены тенденции в мировой практике. Кроме этого, уделено внимание этапам формирования государственных информационных ресурсов для оценки и развития возможностей их использования в производстве официальной статистики. Рассмотрены информационные ресурсы некоторых государственных органов как потенциальные источники для формирования статистических данных. Систематизированы необходимые меры, предложенные для использования информационных систем в производстве официальной статистики.

Ədəbiyyat

1. “Rəsmi statistika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 18 fevral 1994-cü il.
2. “Statistika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununun tətbiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 2 fevral 2006-cı il. № 360.
3. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Azərbaycanın Xarici Ticarət Əlaqələri. “Ölkələr üzrə”, “Əməliyyat növləri üzrə”, “Bölmələr və mal qrupları üzrə”, “Mallar üzrə”. yanvar-dekabr 2016. Bakı - 2017
4. Использование административных и вторичных источников данных в официальной статистике. https://www.unece.org/.../stats/.../Administrative_Sources_Russian.p...
5. Register-based statistics in the Nordic countries Review of best practices with focus on population and social statistics - <https://unstats.un.org/unsd/dnss/docViewer.aspx?docID=2764>
6. “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 2005-ci il 30 sentyabr.
7. “Fərdi məlumatlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 11 may 2010-cu il.
8. Dövlət İnformasiya Ehtiyatlarının və Fərdi məlumatların informasiya sistemlərinin dövlət reyestrləri. <https://governmentsregistry.e-gov.az/>
9. Bernard Marr. Big Data. Using smart big data analytics and metrics to make better decisions and improve performance.
10. From traditional to register- based census in Austria. <https://www.stat.ec/dokumendid/79783>
11. A register-based census: what is the potential for New Zealand? www.stats.govt.nz/~media/Statistics/surveys-and.../a-register-based-census.pdf

SƏNAYE İSTEHSALI DİNAMİKASININ MÜƏYYƏNLƏŞDİRİLMƏSİ ZAMANI MÖVSÜMİLİK AMİLİNİN NƏZƏRƏ ALINMASI

Hacıbala Dadaşov

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

Sənaye və tikinti statistikasi şöbəsinin müdiri

AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: hajibalad@azstat.org

Açar sözlər: mövsümlilik, mövsümi tərəddüdlər, orta səviyyə, mütləq və nisbi kənarlaşma, hamarlaşdırma, parametrlər, qiymətlər, indekslər, dinamika sıraları, riyazi metod, mövsümlilik dalğaları, əmsalları, modelləri.

Ключевые слова: сезонность, сезонные колебания, средний уровень, абсолютные и относительные отклонения, сглаживание, параметры, значения, индексы, динамические ряды, математический метод, сезонные волны, коэффициенты, модели.

Keywords: seasonality, seasonal fluctuations, average level, absolute and relative deviations, equation, parameters, evaluation, indices, time series, mathematical methods, seasonal waves, rates, models.

Гаджибала Дадашов

**Учет сезонного фактора при определении динамики
промышленного производства**

Резюме

В статье изучено значительное влияние сезонных факторов на изменение экономических событий, отмечено, что из-за неравномерного использования основных производственных фондов и рабочей силы наносится большой ущерб национальной экономике страны, описаны разные статистические методы, применяемые для измерения сезонных колебаний, также отмечена важность изучения и выявления сезонных факторов в различных отраслях экономики при разработке мер государственного регулирования экономики, а также для принятия решений организационно-управленческого характера. В статье рассчитаны сезонные колебания, наблюдаемые в производстве электроэнергии за 2011-2015 годы и полученные результаты отражены в таблицах.

Ədəbiyyat

1. А.В.Юдина. «Выявление и измерение сезонных колебаний» статистика.
2. Р.А.Шмойлова, В.Г.Минашкин, Н.А.Садовникова, Е.Б. Шувалова. Теория статистики: Учебник – М.; Финансы и статистика, 2008 г.
3. «Практическое пособие по сезонной корректировке программным обеспечением ДЕМЕТРА+», Европейская Экономическая Комиссия ООН.
4. S.M.Hacıyev .“Statistikanın ümumi nəzəriyyəsi”. Bakı-2005.
5. www.stat.gov.az

AZƏRBAYCANDA QIYMƏT STATİSTİKASI: CARİ VƏZİYYƏT VƏ PERSPEKTİVLƏR

Elman Qasımzadə

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

Qiymət statistikasına şöbəsinin müdiri

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: elmang@azstat.org

Açar sözlər: Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF), Avropa Azad Ticarət Assosiasiyası (AATA), “Ev təsərrüfatlarında şəxsi istehlak məqsədləri üçün istifadə edilən mal, məhsul və xidmətlərin təsnifatı”, tələb, təklif, qiymət indeksi, inflyasiya, əhalinin nominal pul gəlirləri.

Ключевые слова: Международный Валютный Фонд (МВФ), Европейская Ассоциация Свободной Торговли (ЕАСТ), «Классификация используемых товаров, продуктов и услуг для личного потребления в домашних хозяйствах», спрос, предложение, индекс цен, инфляция, номинальные доходы населения.

Keywords: The International Monetary Fund (IMF), the European Free Trade Association (EFTA), Classification of Individual Consumption According to Purpose, demand, supply, price index, inflation, nominal income of population.

Эльман Гасымзаде

Статистика цен в Азербайджане: текущее положение и перспективы

Резюме

В статье дана информация о создании и развитии в нашей стране в соответствии с международными стандартами статистики цен, перспективах в данной области, а также динамики инфляции и влияющих на нее факторов, на фоне развития экономики Азербайджана. Наряду с вышеуказанным, в статье дана подробная информация о причинах возникновения инфляции, её значении при принятии экономических решений и важности её точного измерения, а также о положении статистики цен в статистической системе Азербайджана, реформах проводимых в данной области, достигнутых успехах и формируемых показателях.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan qiymətlər. Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsi. Statistik məcmuə. Bakı, 2017-ci il.
2. <http://www.stat.gov.az/>
3. T.S.Vəliyev. İqtisadi nəzəriyyə. 1999.
4. Qriqori Menkyu. Ekonomiksin əsasları. 2007.
5. BƏT, BVF, İƏİT, Avrostat, BMT, Dünya Bankı (2004), Consumer Price Index Manual: Theory and Practice, Geneva: ILO Publications (İstehlak Qiyməti İndeksinə dair Təlimat: Nəzəriyyə və Təcrübə, Cenevrə: BƏT-in Nəşrləri).
6. Azərbaycan Milli Statistika Sisteminin Qlobal Qiymətləndirilməsi, yekun hesabat 2010.

HEYVANDARLIĞIN ƏSAS SAHƏLƏRİNİN VƏZİYYƏTİ VƏ İNKİŞAF PERSPEKTİVLƏRİ

Hicran Cabbarova

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Kənd təsərrüfatı statistikasına şöbəsinin baş məsləhətçisi
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: hijranj@azstat.org*

Açar sözlər: Strateji Yol Xəritəsi, kənd təsərrüfatı, heyvandarlıq, istehsal, baş sayı, diri çəki, kəsilmiş çəki.

Ключевые слова: Стратегическая Дорожная Карта, сельское хозяйство, животноводство, производство, поголовье, живой вес, убойный вес.

Keywords: Strategic Road Map, agriculture, cattle-breeding, production, head number, live weight, slaughtered weight.

Хиджран Джаббарова

Состояние основных отраслей животноводства и перспективы их развития

Резюме

Экономические процессы, происходящие в последнее время как в мире, так и в нашей стране, снижение на мировых рынках цены на нефть, подорожание доллара по отношению к манату послужило причиной повышения интереса к нефтяному сектору и, в частности, к сельскому хозяйству. Одной из основных задач правительства является развитие животноводства, увеличение поголовья скота, замена низкопродуктивного скота более продуктивным, удовлетворение спроса населения на продукцию животноводства, прежде всего за счет местной продукции. Данные по поголовью скота показаны и по категории индивидуальных предпринимателей, семейно-крестьянских и домашних хозяйств, и по категории сельскохозяйственных предприятий, в то же время дана информация о производстве продуктов животноводства. В статье даны предложения по преодолению проблем в отраслях животноводства.

Ədəbiyyat

1. “Heyvandarlığın cins tərkibinin yaxşılaşdırılmasına dövlət dəstəyi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. 19 avqust 2015-ci il.
2. “Heyvandarlığın maddi-texniki təchizatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. 21 avqust 2015-ci il.
3. “Azərbaycan Respublikasında Qarabağ atı cinsinin inkişafına əlavə dəstək haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. 22 fevral 2017-ci il.
4. “Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrinin təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 6 dekabr 2016-cı il.
5. В. Н Афанасьев, А. И. Маркова «Статистика сельского хозяйства» Москва 2003.
6. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin rəsmi saytı www.agro.gov.az.
7. Azərbaycanın kənd təsərrüfatı-2015. Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsi. Statistik məcmuə. Bakı-2016.
8. Alim Hüseynli “Gəlirli məşğulluq növü baramaçılıq”. “Olaylar” qəzeti. 26 aprel 2016-cı il.
9. 2016-cı ildə ölkədə iribuynuzlu mal-qara, qoyun, keçi, donuz və quşların baş sayı və heyvandarlıq məhsullarının istehsalı. Bakı-2017.
10. Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytı www.stat.gov.az.

İKT-nin İNKİŞAF İNDEKSİ, QLOBAL RƏQABƏTLİLİK İNDEKSİ – NƏZƏRİ-METODOLOJİ MƏSƏLƏLƏR

Lala Namazova

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin doktorantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: lala.yagubova@gmail.com*

Açar sözlər: informasiya-kommunikasiya texnologiyaları, elm və innovasiya statistikas, göstəricilər sistemi, inkişaf indeksi, rəqabətqabiliyyətlik indeksi.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, статистика науки и инновации, система показателей, индекс развития, индекс конкурентоспособности.

Keywords: information and communication technologies, science and innovations statistics, the system of indicators, the development index, competitiveness index.

Лала Намазова

Индекс развития ИКТ, индекс глобальной конкурентоспособности – теоретико-методологические вопросы

Резюме

В статье было отмечено, что в мировой практике для сравнительной характеристики уровня развития информационного общества исчисляются многочисленные показатели. Автор исследует индекс развития информационно-коммуникационных технологий, являющийся одним из этих характерных показателей, сущность индекса глобальной конкуренции и его роль в международных сопоставлениях, что имеет важное значение в оценке текущего состояния развития ИКТ в стране.

Ədəbiyyat

1. А.А.Ерофеев. Основные понятия системы объектов и субъектов информатизации общества, «Вестник Самарского государственного экономического университета». 2014, № 7 (69)
2. П.Лемещенко, О.Трясунова. Сектор информационно-коммуникационных технологий: оценка динамика развития, Журнал «Международного права и международных отношений» 2013, № 2,
3. Основы международной статистики: Учебник/А.Н.Воробьев, Ю.Н.Иванов, С.Е.Казаринова, Л.А. Карасева и др. — ИНФРА-М г. Москва, 2011
4. Л.О.Валерьевна, Е.Н.Клочкова. Индекс развития информационно-телекоммуникационных технологий (IDI) в зеркале статистики: сравнительная оценка, Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ» Том 7, №1 (январь - февраль 2015).
5. Manual for the Production of Statistics on the Information Economy. UNCTAD, 2007.
6. <http://gtmarket.ru/ratings/ict-development-index/ict-development-index-info>
7. <http://www.stat.gov.az>
8. Statistika üzrə əsas metodoloji göstərişlər (II hissə). Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2008.

İQTİSADİ FƏALİYYƏT NÖVLƏRİ ÜZRƏ ÜDM-in ARTIRILMASINDA ƏMƏK MƏHSULDARLIĞININ ROLU

Elnur Rüstəmov

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Əmək statistikasına şöbəsinin İşçi qüvvəsinin tədqiqatı sektorunun baş məsləhətçisi,
Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin
İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun doktorantı
AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: elnurr@azstat.org*

Açar sözlər: məşğul əhali, ÜDM, məhsuldarlıq, iqtisadi fəaliyyət, innovasiyalar.

Ключевые слова: занятое население, ВВП, производительность, экономическая деятельность, инновации.

Keywords: employed population, GDP, productivity, economic activity, innovations.

Эльнур Рустамов

Роль производительности труда в увеличении ВВП по экономическим сферам деятельности

Резюме

В статье отмечено, что за последние годы способы повышения ВВП находятся в числе самых востребованных исследований мировых экономистов. В связи с тем что в ВВП отражаются все сферы экономической деятельности, разработаны различные пути его увеличения. В статье были проанализированы изменения численности занятого населения и ВВП по видам экономической деятельности в 2010-2015 годах. Были рассмотрены связи между увеличением ВВП и увеличением производительности труда и показаны преимущества и недостатки этого метода. Отмечена необходимость соблюдения пропорциональности повышения производительности труда по видам экономической деятельности. Кроме этого, показана важность использования мирового опыта при выполнении тех или иных экономических стратегий.

Ədəbiyyat

1. “Əmək bazarı”. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2016.
2. A.S.İsayev. “İstehsalın təşkili əsasları”. Bakı-2009.
3. T.Ə.Quliyev. “Əməyin iqtisadiyyatı”. Bakı-2003.
4. A.A.Kuликов. “Экономика труда”. Москва – 2002.
5. <http://www.azstat.org/MESearch/details?lang=az&type=2&id=972&departament=14>
6. <http://www.azstat.org/MESearch/details?lang=az&type=2&id=569&departament=7>

DÖVLƏT STATİSTİKA KOMİTƏSİ YANINDA STATİSTİKA ŞURASININ İCLASINA DAİR

Dövlət Statistika Komitəsi İSO 9001:2015 Keyfiyyəti İdarəetmə Sistemi üzrə beynəlxalq uyğunluq sertifikatına layiq görülüb.

Aprelin 28-də Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi yanında Statistika Şurasının növbəti iclası keçirilib.

Statistika Şurasının iclasına çıxarılmış ilk məsələ Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsində aparılmış İSO 9001:2015 Keyfiyyəti İdarəetmə Sistemində dair auditin nəticələri ilə bağlı olub.

Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqov şura üzvlərini və tədbir iştirakçılarını salamlayıb. Bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə aparılan islahatların effektivliyinin qiymətləndirilməsi etibarlı statistikaya tələbatı daha da artırıb. Belə ki, statistika sahəsində dövlətin müəyyən etdiyi siyasətə xidmət etmək, yüksək etimadı doğrultmaq, ictimaiyyətdə və istifadəçilərdə statistikaya inamı yüksəltmək, onlarla qarşılıqlı əməkdaşlığın daha müasir formalarına nail olmaq statistika orqanları qarşısında duran ən başlıca vəzifələrdəndir. Bu baxımdan Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi statistika məlumatlarının istehsalı və yayılması sahəsindəki fəaliyyətinin ən yeni İSO 9001:2015 Keyfiyyəti İdarəetmə Sistemi beynəlxalq standartının tələblərinə uyğunluğunun yoxlanılması mühüm əhəmiyyət daşıyır. Komitə sədri qeyd edib ki, bununla əlaqədar sertifikatlaşdırma sahəsində dünya liderlərindən olan İsveçrənin "SGS" şirkətinin Azərbaycan üzrə nümayəndəliyi tərəfindən Dövlət Statistika Komitəsində 2016-cı ilin noyabr ayında ilkin, 2017-ci ilin mart ayında yekun audit həyata keçirilib. Auditorlar qrupu tərəfindən rəsmi statistika məlumatlarının istehsalı və yayılması proseslərinin idarə edilməsi ilə əlaqədar qəbul edilən sənədlərin statistika orqanlarında tətbiqi və icrası ilə bağlı görülən işlərin İSO 9001:2015 Keyfiyyəti İdarəetmə Sistemi standartının tələblərinə uyğunluğu yoxlanılıb. Audit yoxlaması Dövlət Statistika Komitəsi aparatının şöbələrində və keyfiyyətin idarə edilməsi sisteminin tətbiq edildiyi 13 yerli statistika orqanında (Bakı, Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir,

Lənkəran şəhər, Ağdam, Ağstafa, Balakən, Bərdə, Qax, Saatlı, Samux və Zaqatala rayon statistika idarələrində) həyata keçirilib.

“SGS” şirkətinin Azərbaycandakı yerli nümayəndəliyinin Sertifikatlaşdırma və Akkreditasiya üzrə meneceri Nigar Mahmudova və auditoru Asif Əmir Sultanov Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsində ISO 9001:2015 Keyfiyyəti İdarəetmə Sisteminin tətbiqi və sertifikatlaşdırma haqqında məlumat veriblər. Bildirilib ki, Dövlət Statistika Komitəsində həyata keçirilən fəaliyyətlər bu sahədə qəbul edilmiş standartlara tam uyğundur və aparılmış auditin nəticələrinə görə Dövlət Statistika Komitəsi “Rəsmi statistika məlumatlarının istehsalı və yayılması” sahəsində ISO 9001:2015 Keyfiyyəti İdarəetmə Sistemində dair beynəlxalq uyğunluq sertifikatına layiq görülüb.

Tədbirdə xüsusi vurğulanıb ki, Dövlət Statistika Komitəsi Azərbaycanda ISO 9001:2015 Keyfiyyəti İdarəetmə Sisteminin beynəlxalq uyğunluq sertifikatına layiq görülən ilk mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı olmaqla yanaşı, MDB məkanında da ilk statistika qurumudur.

Sonra ISO 9001:2015 Keyfiyyəti İdarəetmə Sistemi üzrə beynəlxalq uyğunluq sertifikatları Dövlət Statistika Komitəsinin rəhbərliyinə, şəhər və rayon statistika idarələrinin rəislərinə təqdim olunub.

Statistika Şurasının iclası “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”lə əlaqədar milli prioritetlər üzrə müəyyən edilmiş statistik göstəricilər və “2018-2025-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafı Dövlət Proqramı” layihəsinin müzakirəsi ilə başa çatıb.

DAYANIQLI İNKİŞAF MƏQSƏDLƏRİ ÜZRƏ BEYNƏLXALQ TƏDBİR HAQQINDA

Mayın 30-da Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi və BMT-nin Asiya və Sakit okean ölkələri üzrə Statistika İnstitutunun birgə təşkilatçılığı ilə yüksək səviyyəli rəsmi statistiklər üçün Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri üzrə məlumat və statistikaya dair subregional seminar keçirilmişdir.

Beynəlxalq tədbirdə BMT-nin Asiya və Sakit okean ölkələri üzrə Statistika İnstitutunun, MDB Dövlətlərarası Statistika Komitəsinin, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının, İslam Ölkələrinin Statistik, İqtisadi və Sosial Tədqiqatlar və Təlim Mərkəzinin, Almaniya, Belarus, Bolqarıstan, Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Moldova, Monqolustan, Özbəkistan, Rusiya, Tacikistan və Türkiyə statistika qurumlarının rəhbər şəxsləri, Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının üzvləri və Azərbaycanda akkreditə olunmuş bir sıra beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri iştirak etmişlər.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə Fəxri xiyabana gələrək müasir müstəqil dövlətimizin banisi, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin xatirəsini yad edib, məzarı önünə əklil qoyublar. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi anılıb. Sonra Şəhidlər xiyabanına gedən tədbir iştirakçıları Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə canlarından keçmiş qəhrəman Vətən övladlarının xatirəsini yad edib, “Əbədi məşəl” abidəsinin önünə əklil qoyublar.

Açılış mərasimində çıxış edən Dövlət Statistika Komitəsinin sədri, Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının üzvü Tahir Budaqov seminar iştirakçılarını salamlayıb. Bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin mükəmməl dövlətçilik siyasəti nəticəsində Azərbaycanın regionun lider dövlətinə çevrilməsi, beynəlxalq aləmdəki yerini möhkəmləndirilməsi, söz sahibinə çevrilməsi dünya miqyasında qəbul edilən reallıqdır. Bu reallığı Azərbaycanın geniş geosiyasi məkanda multikultural, sülh, tərəqqi, sabitlik, iqtisadi əməkdaşlıq mərkəzi kimi böyük nüfuz qazanması bir daha təsdiqləyir. Tahir Budaqov Azərbaycanın bir çox nüfuzlu beynəlxalq tədbirlərə yüksək səviyyəli təşkilatçılığı ilə ev sahibliyi etdiyini vurğulayaraq, 12-22 may tarixlərində Bakıda idmançılarımızın qalibiyyəti ilə başa çatmış IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının idmanın geniş təbliğində, eyni zamanda tolerantlığın və mədəniyyətlərarası dialoqun inkişafında tarix yazdığını diqqətə çatdırıb. Komitə sədri Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə ölkədə həyata keçirilən sosial-iqtisadi islahatlar, qeyri-neft sektorunun inkişafı, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, eyni zamanda dayanıqlı inkişafın davamlılığının təmin edilməsi ilə bağlı görülən işlər barədə ətraflı məlumat verib. Dayanıqlı inkişaf məqsədlərinin ölkə səviyyəsində icrasının təmin edilməsi və bu sahədə səmərəli milli icra mexanizminin

formalaşdırılması məqsədilə Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının yaradılması haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2016-cı il 6 oktyabr tarixli Fərmanının əhəmiyyətini xüsusi olaraq vurğulayıb. Bildirilib ki, “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”lə müəyyən edilmiş məqsəd və hədəflər üzrə irəliləyişin milli, regional və qlobal səviyyədə monitorinqinin aparılması üçün tələb olunan yüksəkkeyfiyyətli, əlçatan, vaxtli-vaxtında verilən, etibarlı və təfəssilatlı məlumatların təmin edilməsi baxımından BMT-nin Statistika Komissiyasının 48-ci sessiyasında təsdiq edilmiş qlobal göstəricilər sistemi böyük əhəmiyyətə malikdir və Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə nailolma vəziyyətinin qiymətləndirilməsi üçün informasiya təminatının həyata keçirilməsi statistiklərin üzərinə yeni vəzifələr qoyub.

Baş nazirin müavini, Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının sədri Əli Əhmədov Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun və ixracyönümlü iqtisadiyyatın genişləndirilməsi, bütün sahələrdə inkişafın davamlılığını təmin etmək məqsədi ilə ciddi addımların atıldığını deyib. Bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin Fərmanı ilə yaradılmış Milli Əlaqələndirmə Şurası fəaliyyətə başladığı dövrdən sonra kifayət qədər işlər görüb və qarşıda hələ də bir çox mühüm vəzifələr dayanır.

BMT-nin Asiya və Sakit okean ölkələri üzrə Statistika İnstitutunun direktoru Aşiş Kumar bu tədbirin 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində gündəlik üçün rəsmi statistikanın transformasiyası məsələlərinə həsr olunduğunu qeyd edib. Bildirilib ki, dayanıqlı inkişaf məqsədləri göstəriciləri üzrə beynəlxalq tələblərə cavab verən statistik məlumatların hazırlanmasında milli statistika sistemlərinin yüksək rolu vardır və həmin məlumatların istehsalı milli statistika potensialının gücləndirilməsini, statistika sistemi daxilində milli statistika təşkilatlarının rolunun artırılmasını, əlavə mənbələr kimi inzibati, irihəcmli və geoməkan məlumatlarından geniş istifadə edilməsini zəruri edir.

Sonra BMT-nin Azərbaycandakı rezident əlaqələndiricisi Qulam İsakzai və Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Hicran Hüseynovanın çıxışları dinlənilib. Qeyd olunub ki, Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri üzrə milli prioritetlərin müəyyən edilməsi, həmçinin milli səviyyədə sənədin təbliği olduqca vacibdir. Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri fərqli qurumlar - dövlət orqanları, vətəndaş cəmiyyəti və kütləvi informasiya vasitələri ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq baxımından çox səmərəli platformadır.

Tədbirin 6 sessiyasında mövcud vəziyyət: qlobal və regional səviyyədə əldə olunan nailiyyətlər, Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) üzrə milli göstəricilər sistemi: cari vəziyyət və ehtiyaclar, milli və qlobal məlumatlar, statistik biznes proseslərin transformasiyası və müasirləşdirilməsi, çağırışlara adekvat cavab: statistik potensialın artırılması üçün imkanlardan istifadə, nəticələr və tövsiyələr mövzuları üzrə çıxışlar və iştirakçı ölkələrin təqdimatları nümayiş etdirilmişdir.

Azərbaycan, BMT-nin digər 193 üzvü kimi, 2015-ci ilin sentyabrında BMT Sammitində 2030 Gündəliyini imzalayaraq kollektiv təşəbbüsə qoşulmuş, ölkəmizi daha da güclü edəcək təxirəsalınmaz, cəsarətli və transformativ tədbirlərin həyata keçirilməsi öhdəliyini öz üzərinə götürmüşdür.

MDB İŞTİRAKÇISI OLAN DÖVLƏTLƏRİN STATİSTİKA XİDMƏTLƏRİ RƏHBƏRLƏRİ ŞURASININ 57-ci İCLASINA DAİR

Mayın 31-də Bakı şəhərində Azərbaycanın sədrliyi ilə MDB iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının növbəti 57-ci iclası keçirilmişdir.

İclasda MDB Dövlətlərarası Statistika Komitəsinin sədri Vladimir Sokolin, Qazaxıstan Statistika Komitəsinin sədri Nurbolat Aydapkelov, Moldova Milli Statistika Bürosunun Baş direktoru Vitali Valkov, Rusiya Dövlət Statistika Federal Xidmətinin rəhbəri Aleksandr Surinov, Belarus Milli Statistika Komitəsi sədrinin müavini Janna Vasilevskaya, Qırğız Milli Statistika Komitəsi sədrinin müavini Baisbek Qasımbekov, Tacikistan Statistika Agentliyi direktorunun müavini Qiyomiddin Davlatzoda iştirak edirdilər.

MDB iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının sədri, Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqov iclas iştirakçılarını salamlayaraq Şuranın gündəliyi barədə məlumat vermişdir.

Şuranın 57-ci iclasında MDB dövlətlərində əhalinin siyahıyaalınmasının 2020-ci il raunduna hazırlığın gedişatı, Birliyin statistika xidmətlərinin BMT sisteminin ixtisaslaşdırılmış qurumları ilə qarşılıqlı əlaqələri, MDB-də rəsmi statistika sahəsində əməkdaşlıq məsələləri üzrə sənədlərin inventarizasiyası haqqında məsələlər nəzərdən keçirilmişdir.

Şurada MDB iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının və MDB Dövlətlərarası Statistika Komitəsinin 2016-cı ildəki işi haqqında hesabatı, MDB Dövlətlərarası Statistika Komitəsinin 2018-ci il üçün işlər Proqramına baxılmış və təsdiq edilmişdir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT STATİSTİKA KOMİTƏSİNİN YENİ RƏSMİ NƏŞRLƏRİ

Azərbaycan rəqəmlərdə

Qısa statistik məcmuə 2016-cı ilin ilkin məlumatları əsasında dərc olunur və ölkənin sosial-iqtisadi inkişafını xarakterizə edir. Məcmuə “Ümumi məlumat”, “Əsas fondlar”, “Təbii ehtiyatlar”, “Əhali”, “Əmək”, “Əhalinin həyat səviyyəsi”, “Təhsil”, “Səhiyyə və turizm”, “Hüquqpozmalar”, “Ümumi Daxili Məhsul”, “İnstitusional fəaliyyət”, “Sənaye”, “Kənd təsərrüfatı”, “Bitkiçilik”, “Heyvandarlıq”, “Tikinti”, “Mənzil tikintisi”, “Nəqliyyat”, “Rabitə”, “İstehlak bazarı”, “Xarici ticarət”, “Qiymət indeksləri”, “Maliyyə və kredit” bölmələrindən ibarətdir. Bir sıra cədvəllərdə 2016-cı ilin məlumatları ilə yanaşı, ondan əvvəlki illərin məlumatları da öz əksini tapmışdır.

Əlavə məlumatı Dövlət Statistika Komitəsinin İnformasiya və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən əldə etmək mümkündür.

Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81, tel: (+994 12) 538-93-76

e-poçt: sc@azstat.org; rafael@azstat.org;

http://www.azstat.org/xidmetler/neshrlər_v3.0/index.php?lang=az

Azərbaycanda qiymətlər

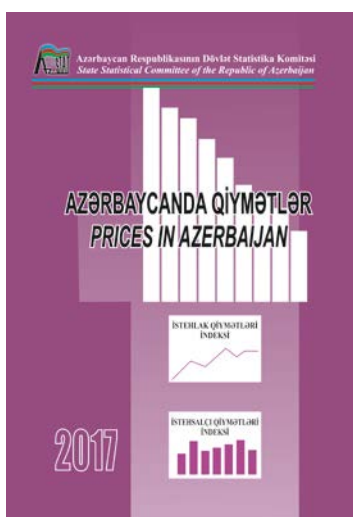
Cari ilin aprel ayında “Azərbaycanda qiymətlər” məcmuəsi nəşr olunmuşdur. Məcmuədə istehlak məhsulları və əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlərin ortaillik qiymətləri, sənaye, kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və meşə təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymətlərinin səviyyəsi və dinamikası, nəqliyyat, poçt və telekommunikasiya xidmətlərinin, tikinti-quraşdırma işlərinin, həmçinin idxal və ixrac olunan məhsulların qiymətlərinin səviyyəsi və dinamikasına dair məlumatlar öz əksini tapmışdır. Eləcə də istehlak qiymətləri indeksi digər ölkələrin eyni göstəricisi ilə müqayisədə verilmişdir.

Əlavə məlumatı Dövlət Statistika Komitəsinin Qiymət statistikasına şöbəsindən əldə etmək mümkündür.

Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81, tel: (+994 12) 538-52-72

e-poçt: elmang@azstat.org;

http://www.azstat.org/xidmetler/neshrlər_v3.0/index.php?lang=az

SABİT QASIM OĞLU ABBASƏLİYEV (anadan olmasının 85 illiyinə)

Sabit Qasım oğlu Abbasəliyev 12 may 1932-ci ildə Gürcüstanın Marneuli rayonunun Aşağı Quşçu kəndində anadan olmuşdur. 1958-ci ildə M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Sənaye İnstitutunu (indiki Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti) bitirdikdən sonra həmin təhsil müəssisəsində institutun komsomol komitəsinin katibi vəzifəsində çalışmış, 1960-cı ildə Bakı Şəhər Komsomol Komitəsinin ikinci katibi seçilmişdir. 1962-ci ildən 1964-cü ilə qədər S.Abbasəliyev Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsində təlimatçı işləmiş, 1964-cü ildə Bakı Neftayırma zavodunun partiya komitəsinin katibi seçilmişdir. 1965-ci ildə Azərbaycan KP MK-nın Neft və Kimya Sənayesi şöbəsinin müdir müavini vəzifəsinə irəli çəkilmişdir. 1971-ci ildə Sabit Abbasəliyevin qabiliyyətini, savadını, müsbət iş keyfiyyətlərini nəzərə alaraq, o vaxtlar Azərbaycan Kommunist Partiyasının birinci katibi olan Ulu öndərimiz Heydər Əliyev ona böyük etimad göstərərək

Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi vəzifəsinə göndərmişdir. 1974-cü ilin yanvarından sentyabr ayınadək Azərbaycan SSR Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Neft və kimya sənayesi şöbəsinin müdir müavini vəzifəsində çalışmış, 1974-cü il sentyabr ayının 30-dan isə o, daha məsul vəzifəyə-Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Statistika İdarəsinə (MSİ) rəis təyin edilmişdir.

Sabit Abbasəliyevin idarəçiliyi dövründə Azərbaycan statistikasını respublika xalq təsərrüfatında baş verən sosial-iqtisadi və elmi-texniki proseslərin və amillərin daha tam əks olunması istiqamətində inkişaf etdirilmiş və təkmilləşdirilmişdir. Respublika Plan Komitəsi və Maliyyə Nazirliyi, sahə nazirlikləri və baş idarələri ilə birlikdə statistik göstəricilər sisteminin təkmilləşdirilməsi, onun dövlət plan göstəriciləri sistemi ilə əlaqələndirilməsi, hesabat və plan göstəricilərinin müəyyənləşdirilməsində vahid metodologiyanın təmin edilməsi üzrə böyük işlər həyata keçirilmişdir ki, bu da dövlət plan tapşırıqlarının yerinə yetirilməsinin gedişinin təhlilinin yaxşılaşdırılmasına, xalq təsərrüfatı sahələrinin inkişafının son nəticələrinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsinə imkan vermişdir.

Bu dövrdə MSİ-nin diqqət mərkəzində olan işlərdən biri də geniş sosialist təkrar istehsal prosesinin hərtərəfli statistik öyrənilməsi olmuşdur. Geniş sosialist təkrar istehsalının əsas nəticələrini və proporsiyalarını əks etdirən xalq təsərrüfatı balansı hesabatlarının işlənməsi təkmilləşdirilmişdir. Bunun əsasında Azərbaycan üzrə istehsalın əsas iqtisadi proporsiyalarına, ictimai məhsulun və milli gəlirin bölüşdürülməsinə, ictimai istehsalın material tutumu və fond tutumu, fond verimi, ümumi əmək məhsuldarlığı haqqında məlumatlar əldə edilmişdir. Sahələrarası balans sahəsində işlər daha da inkişaf etdirilmiş və 1977-ci ildə üçüncü dəfə respublikada sahələrarası balans tərtib olunmuşdur. Material, maliyyə və əmək resurslarının mövcudluğu və istifadə edilməsi üzərində statistik müşahidələr təşkil edilmişdir. Dövlət statistika orqanları tərəfindən respublikanın inkişafının sosial-iqtisadi problemlərinin izlənməsi və işlənməsi üçün elmi-tədqiqat idarələrinə və ali təhsil ocaqlarına təqdim olunan informasiyaların həcmi nəzərəcarpacaq dərəcə artmışdır.

S.Abbasəliyevin rəhbərliyi dövründə statistika orqanları tərəfindən həm statistika sistemində, həm də xalq təsərrüfatında statistika və uçot hesablaşma işlərinin mexanikləşdirilməsi davam etdirilmişdir. Əsas istiqamət bütövlükdə statistik məlumatların işlənməsi prosesində elektron-hesablama texnikasının tətbiqi olmuş, mövcud hesablaşma texnikasının bazasında

uçot-statistika məlumatlarının toplanması və işlənməsinin mexanikləşdirilməsi və avtomatlaşdırılması daha da inkişaf etdirilmişdir. 1975-ci ildə bir çox əsas statistika işlərinin elektron işlənməsinə keçidini təmin edən dövlət statistikasının avtomatlaşdırılmış sisteminin (DSAS) birinci növbəsi istifadəyə verilmişdir. DSAS-nin birinci növbəsinin istifadəyə verilməsi məlumatların işlənmə vaxtının ixtisara salınmasına, statistik materialların keyfiyyətinin və təhlilinin yüksəlməsinə imkan verirdi. Bununla yanaşı, MSİ-nin hesablama sisteminin xalq təsərrüfatı müəssisə və təşkilatlarına xidməti də genişləndirilmişdi. 1970-ci illərin sonunda respublika MSİ-nin hesablama şəbəkəsi 2200-dən çox sifarişçiyə xidmət edirdi ki, bunun əsasında da rəhbər orqanlar, nazirliklər və baş idarələr üçün hər ay 5 min nüsxədən ibarət olan 60 adda bülleten buraxılırdı.

Xalq təsərrüfatı planlarının yerinə yetirilməsinin gedişatı haqqında respublika əhalisinin yaradıcı əməyinin yekunlarını, onun rifahının artımını, respublika iqtisadiyyatının inkişafını əks etdirən nəşrlər, statistik məcmuələr müntəzəm olaraq təkmilləşdirilirdi. 1978-ci ildə Azərbaycan SSR MSİ tərəfindən respublikanın rəhbər orqanlarına 300-ə yaxın məruzə və təhlillər göndərilmişdi ki, bu da 1970-ci illə müqayisədə 2 dəfədən, 1975-ci illə müqayisədə isə 25%-dən çox olmuşdur. Bu materiallar müstəqil balansda olan 986 sənaye müəssisəsi və birliklərindən, 1400-dən çox kolxoz, sovxoz və təsərrüfatlararası birliklərdən, 500-dən çox podrat tikinti-quraşdırma və digər tikinti təşkilatlarından, 1500-dən çox sifarişçi təşkilatlardan, həmçinin respublikanın bir çox digər təşkilat və idarələrindən yığılan məlumatlar əsasında hazırlanmışdır.

S.Abbasəliyevin rəhbərliyi ilə 1979-cu ilin yanvar ayında Azərbaycanda Əhalinin Siyahıyaalınması həyata keçirilmişdir. Bu işə hazırlıqla əlaqədar toplantıda Azərbaycan Respublikası Nazirlər Soveti sədrinin müavini Kamran Hüseynov öz çıxışında qeyd etmişdir ki, “Sabit Abbasəliyevə tapşırılan işlərin icra olunmasına nəzarət etmək yox, işin sonunda zövq almaq lazımdır”.

S.Abbasəliyev müntəzəm olaraq, ittifaq səviyyəsində təşkil olunmuş tədbirlərdə statistikanın təkmilləşdirilməsinə dair öz təkliflərini verərdi. 1977-ci ilin may ayının 11-14-də Moskva şəhərində təşkil olunmuş “Statistiklərin Ümumittifaq müşavirəsi”ndə sənaye, tikinti, maliyyə və kommunal təsərrüfatı statistikasına üzrə hesabatların təkmilləşdirilməsinə dair öz təkliflərini irəli sürmüşdür.

S.Abbasəliyevin yüksək təşkilatçılıq qabiliyyəti nəzərə alınaraq 1977-ci ilin noyabrın 23-26-da sosialist ölkələrinin dövlət statistika orqanlarının əməkdaşlığında böyük rol oynayan İqtisadiyyat Sahəsində Qarşılıqlı Yardım Şurasının statistika üzrə daimi komissiyasının 38-ci iclası Bakı şəhərində təşkil edilmişdir. Həmin tədbirdə SSRİ Mərkəzi Statistika İdarəsinin rəisi R.M.Volodarski başda olmaqla bütün sosialist ölkələrinin statistika orqanlarının rəhbərləri iştirak etmişdir.

Sabit Abbasəliyevin MSİ-yə rəhbərlik etdiyi dövrdə yerli statistika orqanlarında mütəxəssislər üçün əmək şəraitinin yaradılması və genişləndirilməsi daim diqqət mərkəzində olmuş, 20-dən çox rayon (şəhər) statistika orqanı üçün yeni binalar tikilərək istifadəyə verilmişdir.

S.Abbasəliyev MSİ Aparatının, Hesablama İşləri üzrə Baş İdarəsinin, BHM-nin, Bakı şəhəri Statistika İdarəsinin, Ümumittifaq Dövlət Layihə Texnoloji İnstitutunun Azərbaycan filialının əməkdaşlarının mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılmasına xüsusi fikir verirdi. Onun SSRİ MSİ-dən Bakı Şəhər Sovetinə mənzil tikintisi üçün ayrılmasına nail olduğu vəsait hesabına statistika sisteminin onlarla işçisi öz mənzil şəraitini yaxşılaşdırmış və ya mənzillə təmin olunmuşdur.

Bu vəzifədə çalışarkən S.Abbasəliyev gənc, vətənpərvər və savadlı milli kadrların yetişdirilməsinə və irəli çəkilməsinə xüsusi diqqət yetirmişdir. Rəsmi statistikanın beynəlxalq standartlara uyğun qurulmasında iştirak edən işçilərin əksəriyyəti Sabit müəllimin o vaxtlar irəli çəkdiyi kadrlar olmuşdur.

1979-cu ildə Sabit Abbasəliyev daha yüksək vəzifəyə Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti sədrinin müavini, Dövlət Plan Komitəsinin sədri vəzifəsinə təyin edilmişdir.

Sabit Abbasəliyevin vətən qarşısındakı xidmətləri dövlət tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. O, 1966-cı ildə “Əməkdə fərqlənməyə görə” medalı, 1974-cü ildə “Qırmızı Əmək Bayrağı” ordeni, 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin “Fəxri Fərmanı” və 1979-cu ildə “Xalqlar dostluğu” ordeni ilə təltif olunmuşdur.

S.Q.Abbasəliyev 1982-ci ildə vəfat etmişdir.

ƏJDƏR ƏJDƏR OĞLU ƏLİYEV (anadan olmasının 80 illiyinə)

Əjdər Əjdər oğlu Əliyev 1937-ci il iyunun 2-də Bakıda anadan olmuşdur. 1954-cü ildə Məşədi Əzizbəyov adına Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun (hazırda Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti) “Maşın və kimyəvi aparatların istehsalı” fakültəsinə daxil olmuş, 1959-cu ildə isə oranın məzunu olmuşdur.

Dövlət Statistika Komitəsinə sədr təyin ediləndə Ə.Əliyev “Sənaye quraşdırma zavodu” tresti sistemində usta, iş icraçısı, “Azərbaycan neft-kimya quraşdırma” trestində böyük iş icraçısı, baş mühəndis, Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin Quraşdırma və Xüsusi Tikinti İşləri üzrə İdarəsinin rəis müavini, Sənaye Tikintisi nazirinin müavini (1970-1983-cü illərdə), Sənaye Tikintisi (sonradan Tikinti) naziri (1983-1989-cu illər) vəzifələrində çalışmışdır.

O, Azərbaycan Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 26 yanvar 1989-cu il tarixli, 1438-XI nömrəli Fərmanı ilə Azərbaycan SSR Dövlət Statistika Komitəsinin sədri təyin edilmiş və 10.05.1993-cü il tarixinədək bu vəzifədə çalışmışdır.

Ə.Əliyevin Dövlət Statistika Komitəsinə rəhbərlik etdiyi ilk illərdə (1989-1990) Komitənin fəaliyyəti Azərbaycan SSR Nazirlər Kabinetinin 1988-ci il 30 mart tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan SSR Dövlət Statistika Komitəsi haqqında” Əsasnamədə nəzərdə tutulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsinə yönəldilmişdir.

1990-cı ildən başlayaraq, statistik məlumatların müqayisəliliyini təmin etmək üçün Avropa Müqayisələr Proqramı üzrə bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir və bu işlər əsasən üç istiqamətdə: əmtəə və xidmətlərin, investisiya mallarının və tikinti obyektlərinin orta qiymətlərinin öyrənilməsi istiqamətində aparılmışdır.

Ölkədə qiymətlərin liberallaşdırılması ilə əlaqədar olaraq Dövlət Statistika Komitəsi bu sahədə baş verən prosesləri operativ izləmək üçün seçmə qaydada sənaye, kənd təsərrüfatı, tikinti, nəqliyyat və ticarət müəssisələrində qiymət üzərində statistik müşahidəni təşkil etmişdir. 1991-ci ildən başlayaraq, istehlak qiymətləri indeksinin hesablanmasına başlanılmışdır.

1991-ci ildə Dövlət Statistika Komitəsində struktur dəyişiklikləri həyata keçirilmiş, rayon (şəhər) məlumat hesablaşma mərkəzləri (stansiyaları) ləğv edilmiş, onların bazasında rayon (şəhər) statistika idarələri (şöbələri) yaradılmışdır. Bundan əlavə, ölkədə inzibati ərazi bölgüsündə aparılmış dəyişikliklərə uyğun olaraq, 1990-cı ildə Ağstafa, Hacıqabul, Xızı, Xocalı və Naxçıvan MR-in Sədərək rayonlarında, 1992-ci ildə Siyəzən, 1993-cü ildə isə Xocavənd rayonunda statistika idarələri yaradılmışdır. Məlumatların işlənməsi texnologiyasında və kompüter texnikasının inkişafında inqilabi dəyişikliklər baş vermiş, əhəmiyyətini itirən EHM-lərin yerini daha çox iş görmək imkanı olan kompüterlərlə əvəz edilməsinə başlanılmışdı. İlk dəfə 1991-ci ildə Dövlət Statistika Komitəsinin Mərkəzi Aparatında 36 işçi stansiyanı özündə birləşdirən məlumat şəbəkəsi yaradılmış, bütün statistik hesabatların işlənməsinin yenidən proqramlaşdırılmasına nail olunmuşdu.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra statistika orqanlarının statusunun dəyişməsi uçot və statistikanın səviyyəsinin, bazar iqtisadiyyatına keçidin mürəkkəb şəraitində müstəqil sosial-iqtisadi siyasət həyata keçirən respublika rəhbərliyinin məlumatlarla təmin edilməsinin əsas şərti olmuşdur. Azərbaycanın ictimai-siyasi quruluşunun dəyişməsi, iqtisadiyyatın bazar münasibətlərinə istiqamət götürməsi rəsmi statistikada islahatların keçirilməsinə zərurət yaratmışdı. Keçid dövründə Azərbaycanın siyasi və iqtisadi həyatındakı əhəmiyyətli dəyişikliklər rəsmi statistikada da müvafiq ciddi dəyişiklikləri, ümumdünya statistika praktikası, beynəlxalq standartlar, göstəricilər və iş metodları ilə yaxınlaşmaları tələb edirdi. Bu məsələləri həll etmək üçün Dövlət Statistika Komitəsinin təklifi əsasında 1992-ci il 11 avqust tarixində ölkə prezidenti tərəfindən “Azərbaycan Respublikasında beynəlxalq praktikada qəbul edilmiş uçot və statistika sistemə keçilməsi haqqında” Fərman imzalanmışdır. Fərmanın icrası məqsədilə “Azərbaycan

Respublikasında beynəlxalq praktikada qəbul edilmiş uçot və statistika sisteminə keçilməsinin Dövlət Proqramı” hazırlanaraq Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1992-ci il 8 dekabr tarixli 653 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmişdir. Proqram 1993-1997-ci illəri əhatə edirdi. Bu Dövlət Proqramı rəsmi statistika tarixində statistikanın inkişaf sahəsində birinci dövlət proqramı idi və dövlət statistikasının ümumi metodoloji əsaslarının və göstəricilər sisteminin beynəlxalq tələblərə uyğunlaşdırılması; qiymət statistikasının, əhali artımının və əmək statistikasının beynəlxalq tələblərə, tövsiyələrə və normalara uyğunlaşdırılması; Milli Hesablar Sisteminin (MHS) yaradılması və sahələrarası balansların Milli Hesablar Sisteminin sxemləri üzrə işlənilib hazırlanması; Ümumi Daxili Məhsulun beynəlxalq iqtisadi müqayisəsi və tədiyə balansının tərtib edilməsi işinin təşkili; mühasibat və bank uçotunun, maliyyə, büdcə və bank statistikasının beynəlxalq standartlara uyğun olaraq yenidən qurulması; beynəlxalq normativlər nəzərə alınmaqla xarici ticarət və gömrükxana xidməti göstəricilərinin dəqiqləşdirilməsi; bütün mülkiyyət və təsərrüfatçılıq formaları üzrə müəssisə və təşkilatların vahid dövlət reyestrinin tərtib edilməsi; vahid təsnifat və kodlaşdırma sisteminin, habelə məhsulun kataloqlaşdırılmasının beynəlxalq standartlara uyğun olaraq hazırlanması və tətbiq edilməsi; statistika və uçot kadrlarının MHS tələbləri nəzərə alınmaqla hazırlanması və yenidən hazırlıq keçmə məsələləri üzrə 13 bölməni əhatə edirdi. Dövlət Proqramının yerinə yetirilməsində 25-dən çox nazirliyin, komitənin, baş idarələrin və tabelikdə olan elmi təşkilatların iştirakı nəzərdə tutulmuşdur.

Bu dövrdə Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən həyata keçirilən və statistikanın beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması və ortaya çıxan problemlərin həllində böyük əhəmiyyət kəsb edən irihəcmli işlərdən biri statistik vahidlərin dövlət registrinin yaradılması olmuşdur. Bu işin daha keyfiyyətli həyata keçirilməsi üçün Azərbaycan SSR Nazirlər Kabinetinin 1992-ci il 9 sentyabr tarixli, 496 nömrəli qərarı ilə “Azərbaycan Respublikası statistik vahidlərin dövlət registri haqqında” Əsasnamə təsdiq edilmişdir.

Müstəqilliyin bərpasının ilk illərindən başlayaraq, dövlət statistika orqanlarının fəaliyyəti keyfiyyətcə yeni inkişaf və istiqamət mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən statistika praktikasında istifadə olunan qayda və standartlar tədricən beynəlxalq və ölkədə aparılan islahatlara xüsusi diqqət yetirilməklə bazar iqtisadiyyatının tələblərinə uyğunlaşdırılmasına başlanmışdır. Bununla əlaqədar olaraq, beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələr yaradılmışdır.

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi qazanması əvvəllər respublika üçün əhəmiyyətsiz sayılan, müstəqillik dövründə isə ölkəmiz üçün çox böyük əhəmiyyətə malik olan xarici ticarət statistikasının yaradılması valyuta vəsaitlərinin hərəkəti, ixrac və idxal məhsullarının fiziki həcmi, ixrac və idxal məhsulları üzrə xarici və daxili qiymətlərin nisbətləri haqqında məlumatlar əldə etməyə imkan vermişdir. Əvvəllər tətbiq edilən sahələr statistikasından mövcud müəssisələr statistikasına keçidlə əlaqədar olaraq, ölkə iqtisadiyyatında baş verən sosial-iqtisadi proseslərin müxtəlif aspektlərini daha düzgün əks etdirən statistik hesabatların və göstəricilərin tərkibi müəyyənləşdirilmiş və təkmilləşdirilmişdir.

1993-cü ildən başlayaraq, müqayisəli qiymətlərlə ÜDM-in aylıq qiymətləndirilməsi həyata keçirilmişdir.

Əjdər Əjdər oğlu Əliyevin fəaliyyəti bütün dövrlərdə Azərbaycan hökuməti tərəfindən yüksək qiymətləndirilərək 1970-ci ildə “Əməkdə göstərdiyi şücaətə görə” medalına, 1980-ci ildə “Şərəf Nişanı” ordeninə, 1983-cü ildə Azərbaycan SSRİ-nin “Əməkdar inşaatçısı” fəxri adına və 1968 və 1987-ci illərdə 2 dəfə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Fəxri Fərmanına layiq görülmüşdür.

Ə.Əliyev hazırda ABŞ-ın Vaşinqton şəhərində yaşayır.

Dizayner: Xatirə Qasımova

Korrektor: Arzu Salmanova

Çapa imzalanmışdır: 30.05.2017